

Anàlisi de conjuntura: reptes organitzatius

João Pedro Stedile

MST i Via Camperola, São Paulo, SP, Brasil

En diversos espais d'intercanvi i reflexió entre els nostres moviments, en analitzar el període que estem vivint, hem coincidit en què assistim a l'**ocàs del capitalisme industrial** –i les construccions socials que en van sorgir–, davant l'**hegemonia que ha establert el capital financer** i especulatiu, amb un rerefons marcat per la crisi estructural que té en primer pla la dimensió financera, però amb repercussions en d'altres plans, ja que és sistèmica.

Amb aquesta transformació, el que tenim és una **ofensiva del capital**, nacional i internacional, que cerca com apropiar-se de tots els béns de la natura (biodiversitat, terra, aigua, oxigen, etc.), principalment a través de la mineria, les centrals hidroelèctriques i nuclears, que causen greus problemes com la devastació dels biomes, el canvi climàtic, desallotjaments, etc.; però que també afecten directament la sobirania dels països i dels pobles.

En aquesta dinàmica s'inscriu la **crisi climàtica**, que s'expressa en sequeres, inundacions, huracans, incendis, manca d'aigua i una infinitat de problemes, que estan alterant les condicions de vida al nostre planeta. Les principals víctimes són els més pobres, prop de tres mil milions de persones arreu del món. Dins d'aquest panorama, ens trobem amb la crisi energètica, en què l'actual matriu energètica, basada en els combustibles fòssils, pràcticament ha col·lapsat.

A més, tenim una **crisi alimentària**, degut a què els aliments, font de la nostra vida i reproducció humana, han estat mercantilitzats, estandarditzats, dominats per només 50 empreses transnacionals arreu del món. La conseqüència és que hi ha nou-cents mil milions d'afamats en el planeta i la seguretat alimentària de tots els pobles del món està amenaçada.

En aquest ordre de coses, també assistim a una major **precarització del treball**, alhora que es retallen els drets dels treballadors. Tant és així que a la

majoria dels països l'atur augmenta cada any, sobretot entre els joves. Augmenta tant que en alguns països l'atur juvenil arriba al 50%.

En general es tracta d'una dinàmica marcada per una creixent **concentració de la propietat** de la terra, de la riquesa, de la ciutat, dels mitjans de comunicació i de la política, en una minoria de capitalistes, que no passa de l'1% de la població mundial: 737 corporacions, el 80% del sector financer i 147 empreses transnacionals. Mentrestant, el 70% de la població mundial només té el 2,9% de la riquesa.

No s'ha de perdre de vista que els EUA i els seus aliats del G8, amb el vist-i-plau de l'Organització Mundial del Comerç, **controlen l'economia mundial** amb el poder del dòlar, i els tractats de lliure comerç, i que, amb la maquinària de guerra i el control dels mitjans de comunicació, imposen els seus interessos a la humanitat.

I en la mesura que el poder corporatiu en l'àmbit mundial controla l'economia i els governs –ja que aquests poden tenir les seves reunions per simplement no dir ben res–, es registra un **deteriorament de la democràcia** i de les formalitats de representació, ja que han deixat de respondre als interessos ciutadans. Això es registra tant en els organismes internacionals, com en una majoria de països on, tot i mantenir eleccions, el poble no té el dret de participació efectiva en el poder polític. I, en general, les polítiques públiques no prioritzen les necessitats dels més pobres, o es restringeixen a polítiques compensatòries que no apunten a resoldre els problemes des de l'arrel.

D'altra banda, les **guerres** en curs es tradueixen en la pèrdua de milions de vides innocents, només per atendre els interessos econòmics, energètics, geopolítics dels països imperials, que moltes vegades empen falsos motius ètnics, religiosos o de "combat al terrorisme".

En aquest escenari és gravitant el control monopòlic dels mitjans de comunicació, per obtenir no només guanys, sinó per **controlar ideològicament les ments** de la població. Encara més quan es promou i amplifica una cultura mercantilitzada, de la defensa dels falsos valors del consumisme, de l'egoisme i de l'individualisme.

I cal assenyalar que també entra en joc el fet que **la universitat i la ciència han estat manipulades i utilitzades** només per augmentar la productivitat i els guanys del capital, en comptes d'estar al servei de les necessitats dels pobles.

La necessitat d'articular-nos

Per encarar aquesta realitat, cal reconèixer primerament que estem davant una **crisi de projecte** alternatiu, el que dificulta la construcció de processos unitaris i de programes orientats a modificar la correlació de forces. Les organitzacions populars, infeliçment, encara són dèbils, amb moltes dificultats, ja que **estem en un període històric de reflux del moviment de masses**.

En termes generals, **les lluites socials encara estan en la fase de "protestes"** i no en la construcció d'un projecte de societat que involucri els treballadors i moviments socials que tingui com a bases la solidaritat, la igualtat i, especialment, la justícia, punt clau, ja que sense justícia no hi ha futur.

En aquest sentit, destaquem la Trobada Mundial de Moviments Populars (TMMP) realitzada a Roma i el Vaticà (27-29 d'octubre de 2014), amb l'auspici del Papa Francesc, perquè va ser una experiència reeixida que va evidenciar, una vegada més, la **necessitat de mantenir-nos organitzats i articulats** per avançar en la unitat dels treballadors de tot el món. però amb un sentit d'autonomia respecte dels estats-governos, partits, esglésies i institucions afins, sense que impliqui abstenir-se d'establir relacions i espais de diàleg.

Per aquest motiu, acordem **seguir aglutinant els més amplis i diferents sectors organitzats** al voltant de les lluites per la terra i la sobirania alimentària, per la vivenda i els drets humans a les ciutats, pels drets dels i les treballadores, per la fi de les guerres genocides i pel dret a la sobirania dels pobles, pels drets de la natura i del medi ambient.

Per descomptat que això ens ha de dur a afinar una plataforma a partir d'allò acordat en la Declaració Final de la TMMP, que assenyala:

"s'ha de cercar en la **naturalesa inequitativa i depredadora del sistema capitalista**, que posa el lucre per sobre de l'ésser humà, l'arrel dels mals socials i ambientals. L'enorme poder de les empreses transnacionals que pretenen devorar-ho tot i privatitzar-ho tot –mercaderies, serveis, pensament– porten la veu cantant en aquesta destrucció".

En aquest sentit, el repte passa per la **construcció d'un projecte alternatiu al capitalisme** amb una àmplia convergència de forces dels sectors socials a nivell mundial. Això implica, per cert, una elaboració teòrica que permeti aprofundir la comprensió de la realitat actual, però en consonància amb

les lluites socials, ja que només aquestes construeixen i alteren la correlació de forces a la societat; i organicitat entre els lluitadors del poble.

Tal com ho entenem nosaltres, això ens remet a la **importància del treball de base i la formació**, com a processos permanents, ja que s'hi conjuga la relació pràctica-teoria-pràctica, que es nodreixen mútuament. Per això mateix, no dóna espai a l'activisme sense reflexió al voltant d'allò que fem, com tampoc a la teoria distant de les lluites i les pràctiques quotidianes. Després de tot, els canvis que volem no depenen de la nostra voluntat personal, sinó de la nostra capacitat com a classe treballadora per organitzar-nos, lluitar i debatre. D'aquí que assumim el **compromís de construir escoles de formació política** per elevar el nivell de consciència de les nostres bases.

Un altre eix fonamental per a les nostres organitzacions i l'articulació internacional té a veure amb el repte que enfrontem davant **el poder mediàtic**, que s'ha convertit en l'articulador polític dels poders establerts, davant el desgast dels partits polítics, i per tant en puntal de la formació ideològica de les nostres societats amb les idees dels poders hegemònics.

És a dir, enfrontem un poder mediàtic altament concentrat que en l'àmbit global i en els espais nacionals busca com controlar les idees, els desitjos i l'opinió pública, de forma que exerceix una virtual repressió ideològica contra qualsevol lluita social. És per això que en la nostra lluita per una democràcia veritable, en la qual el poble realment pugui participar activament en la definició dels seus destins, reclamem en primer lloc la **democratització dels mitjans de comunicació**. En aquesta línia ens incumbeix també la tasca de propiciar i potenciar **els nostres propis mitjans de comunicació i connectar-los a la xarxa**, alhora que articulem amb els mitjans alternatius i populars i la lluita per la democratització de la comunicació per disputar l'hegemonia comunicacional i cultural.